ANαliZA

časopis za kritično misel

Letnik 9, številka 3, september 2005 · ISSN 1408-2969

RAZPRAVE

Nenad Miščević

Filozofija med znanostjo in humanističnimi vedami

Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru in CEU

Citiranje: Nenad Miščević, »Filozofija med znanostjo in humanističnimi vedami«, *Analiza: časopis za kritično misel* 9, št. 3 (2005): 3–10.

To delo je objavljeno pod licenco Creative Commons Priznanje avtorstva 4.0 Mednarodna (CC BY 4.0), https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sl.

Izdajatelj: Društvo za analitično filozofijo in filozofijo znanosti, Ljubljana.

Elektronska različica je bila leta 2026 rekonstruirana iz izvirnih stavnih datotek in preverjena s tiskano izdajo. Številke strani ustrezajo tiskani izdaji; prelomi strani znotraj prispevka se lahko nekoliko razlikujejo.

Nenad Miščević
Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru in CEU

FILOZOFIJA MED ZNANOSTJO IN HUMANISTIČNIMI VEDAMI

V tem članku bom govoril predvsem o prihodnosti analitične filozofije. Analitična filozofija je vsaj od logičnega pozitivizma sem nelagodno nihala med dvema kulturama, znanstveno in humanistično. Dva od treh utemeljiteljev analitične filozofije, Frege in Russell, sta jo jasno videla poravnano z znanstveno kulturo. Filozofija kot celota je bila v 19. stoletju kajpada povezana z umetnostjo in humanističnimi vedami, te povezave pa je ohranila do današnjih dni. Nekatere discipline, kot so estetika, etika, politična filozofija in filozofija zgodovine, očitno naslavljajo vprašanja, ki so bistvena za humanistične vede, medtem ko so druge, kot sta filozofija duha in filozofija jezika, tu in tam delile temelje s humanistično kulturo. V zadnji polovici stoletja je analitična tradicija ponovno osvojila nekaj ozemlja.

Moja splošna ideja je naslednja: Uporabljaj mostišča, ki so že bila ustvarjena! Pograbi *najbolje iz obeh kultur,* znanstvene in humanistične! Izogibaj se temu, da bi se odpovedal kateri od obeh! Dalje, dokazujem, da je tisto, kar je trajno pomembno v naturalizmu, poudarek na razlagi, ki dopolnjuje bolj normativno zanimanje. V primeru naturalizma je to trajno pomembnost zastri močan hrup eliminativističnega naturalizma. Moje lastne simpatije so, nasprotno, na strani akomodacionističnega, ne pa eliminativističnega pristopa: zanimive pojave moramo razložiti, ne pa jih odstraniti. In pokazati moramo, kako so mogoči bodisi znotraj širokega naravnega reda bodisi vsaj v odnosu do njega. Moj lasten akomodacionistični favorit v epistemologiji je različica razlage vrlin v Sosinem slogu, ki se osredinja bolj na razlago.

Ključne besede: analitična filozofija, naturalizem, eksplanacionizem, eliminativizem, okomodacionizem.

V tem članku bom govoril predvsem o prihodnosti analitične filozofije.[1]Samemu izrazu "analitičen" so ugovarjali mnogi, tako da predlagam kratek zagovor. V anglofonskih deželah se "filozofija" najbolj pogosto nanaša na analitično filozofijo. Termin "analitičen" jemljem v najširšem smislu, da bi zajel razne. filozofske šole, ki jih združuje določeno spoštovanje do logike, formalne ali neformalne, in ki so izrecno argumentativne ter gredo v najmanjše podrobnosti, medtem ko izhajajo pogosteje kot ne iz splošno sprejemljivih, plavzibilnih in/ali znanstveno navdahnjenih premis. Analitična tradicija gleda na filozofijo kot na prominentno racionalno in na tisto, ki je bližje znanosti kot umetnosti in religiji. Tu na kontinentu, kjer zapisujem te vrstice, morate biti eksplicitni in imenovati to vrsto stvari, če se z njo ukvarjate, "analitična filozofija".

Analitična filozofija je vsaj od logičnega pozitivizma sem nelagodno nihala med dvema kulturama, znanstveno in humanistično, če uporabim zelo znano primerjavo C. P. Snowa. Naj začnem z malim koščkom zgodovine nelagodnega nihanja med dvema kulturama. Dva od treh utemeljiteljev analitične filozofije, Frege in Russell, sta jo jasno videla v vrsti z znanstveno kulturo. Oba sta oblikovala in uporabljala nova matematično-logična orodja, da bi utemeljila matematiko, kraljico znanosti, Russell, skupaj z zgodnjim Dunajskim krožkom, pa je sklenil opraviti z zanimivimi novimi vprašanji, ki jih je zastavljala revolucionarna fizika.

Filozofija kot celota je bila v 19. stoletju kajpada povezana z umetnostjo in humanističnimi vedami, te povezave pa je ohranila do današnjih dni. Nekatere discipline, kot so estetika, etika, politična filozofija in filozofija zgodovine, se očitno lotevajo vprašanj, ki so bistvena za humanistične vede, medtem ko so druge, kot sta filozofija duha in filozofija jezika, tu in tam delile temelje s humanistično kulturo. V zadnji polovici stoletja je analitična tradicija ponovno osvojila nekaj ozemlja. Zgodnja pozitivistična alergija na substantivno ali normativno etiko, pomanjkanje zanimanja za estetiko, politično filozofijo in filozofijo zgodovine in odprava "naravnega" jezika v prid nenaravnih jezikov, vse to je odprlo pot za različno množico naravnanosti. V divjih šestdesetih letih prejšnjega stoletja so se stvari začele spreminjati na bolje. Z Rawlsom sta normativna etika in politična filozofija pridobila trdno oporo znotraj analitične filozofije, nekoliko kasneje je počasi našla svojo pot analitična estetika, medtem ko so se filozofi jezika kolektivno obrnili k ideji, da je naravni jezik vsaj enako zanimiv predmet preučevanja in instrument analize kot formalni. Postavljen je bil temelj za povezavo znanstvene in humanistične kulture, namesto da bi eno od njih zanemarjali ali seji celo posmehovali. Trdna zavezanost analitične filozofije argumentativni disciplini, nekakšni vrsti pristopa k filozofiji, ki je usmerjen k resnici in reševanju problemov (namesto zgodovinskega in hermenevtičnega pristopa), naturalistične tendence, ki vztrajajo na znanosti podobnem slogu razlage in njeni pripravljenosti, da pogosto povzdiguje znanost kot paradigmo kognicije in racionalnosti, jo še vedno trdno vežejo na znanstveno kulturo.

Izogibanje osami

Kontinentalna filozofija je bila veliko bolj zainteresirana za oskrbovanje neposrednih in nujnih zadev umetnosti in humanističnih ved. Pri tem je bila tudi

[1] Želim se zahvaliti E. Bencivegni za povabilo. P. Ludlowu za pomoč in J. Collinsu za navdihujočo razpravo.

uspešna.[2] Njena pripravljenost, da tolerira, če že ne opogumlja esejistični slog, še posebej mešanico literarnega in filozofskega načina pisanja, njeno stalno sklicevanje na kulturne in umetniške zadeve, njena pripravljenost, da se odreče usmerjenosti k resnici in smotru jasnosti in odpravi dvoumnosti v interesu drugih ciljev (umetniške finese, politične bojevitosti ali provokacije in podobno), vse to jo je naredilo bolj sprejemljivo za oddelke za angleško književnost in kulturo, oddelke za kulturne študije ali oddelke za filmsko teorijo. Ena smer, ki jo pogosto slišim zagovarjati, je trditev, da ni analitične in kontinentalne filozofije, temveč zgolj dobra in slaba filozofija. Ko potem govorca vprašate, naj imenuje, nekaj dobrih filozofov 20. stoletja, običajno dobite jasna analitična imena, kot so Davidson, Lewis ali Rawls. Govorec ali govorka preprosto imata rada visoko kvalitetno analitično snov in imata raje, da jo imenujeta "dobra filozofija" *sans phrase.* Ta smer nas, če jo vzamemo s ščepcem soli, spet pripelje v prvi kvadrat. Kaj nam je storiti?

Moj prvi košček nasveta je, ne zamenjajte taborov. Ostanite v grobem tam, kjer ste, z eno nogo trdno zasidrani v analitičnih tleh in potem raziskujte alternativne možnosti in nove poglede. Prvič, lažja stvar: pomembnost javne vloge. Filozofija bi se morala izogniti osami. In sreča je, da je bilo na analitični strani veliko gibanja v tej smeri. V etiki in politični filozofiji mnogi visoko kvalitetni mladi misleci pišejo za širšo publiko, poglejte si bloge o Bushu in Iraku ali razprave o Eichmanu in holokavstu glede na etiko vrlin in situacionizem. Obstaja *Left2Right* blog, ki ga upravljajo vrhunski etiki in politično-filozofski blog Briana Leitnerja. Moje lastno izkustvo iz desetletja pisanja časopisne kolumne doma na Hrvaškem je, da komu včasih uspe pomagati bralcu, da jasneje vidi skozi džunglo konkretnih in perečih vprašanj. V filozofiji umetnosti lahko podobno najdemo veliko "analitičnih" knjig o filmih, vključno z grozljivkami, veliko zanimanja za trenutno umetniško prizorišče. Ta vrsta dela bi morala kajpada postati na tak ali drugačen institucionalna, vključno z nekim akademskim priznanjem, sicer se bodo filozofi, ki ustvarjajo na teh področjih, vdali. Splošna ideja je torej naslednja: Uporabljaj mostišča, ki so že bila ustvarjena! Pograbi *najbolje iz obeh kultur,* znanstvene in humanistične! Izogibaj se, da bi se odpovedal kateri od obeh![3]

Toliko glede tega, da smo odprti za humanistične in politične opcije. Naj se zdaj obrnem k vprašanju znanstvene kulture in k temu, kako se ga lotiti.

Ohranjanje filozofske radovednosti

[2] Termin "kontinentalna" uporabljam v smislu, ki ga zajema naslednji odstavek iz B. Leiterja: "'Kontinentalna' filozofija, nasprotno, razmejuje skupino francoskih in nemških filozofov 19. in 20. stoletja. Geografska etiketa je zavajajoča: Carnap, Frege in Wittgenstein so bili vsi izdelek evropskega kontinenta, vendar *niso* 'kontinentalni' filozofi. Utemeljujoča oseba te tradicije je Hegel; druge kanonične osebe vključujejo druge postkantovske nemške idealiste (to je Fichteja in Schellinga), Schopenhauerja, Kierkegaarda, Marxa, Nietzscheja, Husserla, Heideggra, Merleau-Pontyja, Sartra, Horkheimerja. Marcuseja, Adorna, Habermasa in Foucaulta. Kontinentalna filozofija se razlikuje po svojem slogu (bolj literaren, manj analitičen, včasih preprosto obskuren), svojih zanimanjih (bolj jo zanimajo aktualna politična in kulturna vprašanja ter, ohlapno govoreč, človekova situacija in njen 'pomen') in nekatere njene bistvene zaveze (je bolj samozavestna glede odnosa med filozofijo in njenim zgodovinskim položajem)." (iz njegovega prispevka '"Analytic' and 'Continental' Philosophy" na njegovi spletni strani)

[3] Temeljna ideja je, da se držimo (analitične) metodologije, ki je na voljo, in raziskujemo nova ozemlja. Vendar ni mogoče vnaprej napovedati, ali se metodologija ne bo ob tem spremenila. Pomislite, na primer, na Rawlsa. Pred njim je bila analitična etika v bistvu metaetika; če ste želeli konkreten etični nasvet, bi vam filozofi poslali župnijskega duhovnika ali vašega partijskega sekretarja. Ko je Rawls prenovil normativno etiko, je ugotovil, da je blizu Kantu. Podobne in celo bolj presenetljive stvari se utegnejo zgoditi v prihodnosti: analitični filozof, ki z nekim "močno kontinentalnim" kolegom ne bo odkril le skupnega predmeta zanimanja, temveč tudi skupen jezik.

Hočem govoriti o neki lastni skrbi. Uvedel jo bom s kritično razpravo o nekem sedanjem, modnem dogajanju. Proti koncu devetdesetih let so mnogi filozofi postali razočarani z večino dela, ki je bilo opravljeno v naturalistični filozofiji, še posebej so jih spravile s tira ekstravagantne in senzacionalistične trditve nekaterih naturalističnih filozofov. Ti so razglašali domnevne spektakularne negativne in eliminativistične posledice kognitivne znanosti: ni prepričanj, ni racionalnosti, ni duha in pomena. Lahko še dodam, da se lahko vse to naučite, če berete *Scientific American.* Filozofi, ki so reklamo kupili, so bili kajpada na koncu razočarani. Razočaranje je ustvarilo nasprotno reakcijo: očistimo filozofijo vsakršnega poskusa razlage pojavov, o katerih se razpravlja, ki je podobna znanstveni. V epistemologiji je to porodilo jasno protirazlagalno naravnanost: epistemologija je normativna in "zato" ni opisna, vedenje bi morali pripisati z načelom dobrohotnosti in/ali z uporabo nekega transcendentalnega argumenta, četudi ne moremo pojasniti njegove možnosti. Apriorno vedenje, najbolj skrivnostna in vznemirljiva vrsta vedenja, ki jo imamo, podobno ne potrebuje razlage (Platon in Kant sta bila naivna, da ju je skrbela razlaga tega, da imamo matematično vedenje). Enake stvari so se zgodile v teoriji dejanja in etiki. Thomas Hurka je pred nedavnim zagovarjal vrnitev k deskripcionistični preteklosti (Hurka, 2004). Priporoča splošen opisen interes za strukturo moralne realnosti, vendar se izogiba poskusom, da bi to realnost umestili glede na nemoralno realnost in da bi razložili strukturo, odkrito v opisni fazi. Že od Sokrata in njegovih težav s Trasimahom sem so se filozofi spraševali, ali in kako povezati moralno sodbo z nemoralno realnostjo. Kar se mene tiče, ne morem razumeti, zakaj naj bi sledili Hurkovem nasvetu in nehali prakticirati filozofijo na točki, v kateri vprašanja postajajo najbolj pereča in zanimiva. Če se odpovemo povezovanju in razlaganju, to vpelje skušnjavo bodisi kvietizma bodisi nenaturalističnega eliminativizma. Če pojava ne moreš razložiti, ga poskušaj zmanjšati tako, da mu vzameš večino filozofskega zanimanja, ki ga ima. To je škoda, domnevam. Tu je razlaga, zakaj je tako.

Filozofi so bili tradicionalno radovedni, navdušeni in včasih fanatični glede razlage, glede vprašanj "Zakaj?" in "Kako je mogoče?". Platon je uvedel svojo teorijo idej in spominjanja kot pošten poskus, da bi podal pojasnjevalno razlago celotnega niza begajočih pojavov. Kant je mislil, da je glavna naloga teoretske filozofije razlaga naše skrivnostne zmožnosti, da vemo stvari o očitno neodvisni realnosti *apriori.* Platon, Descartes, Locke, Leibniz in Kant so vsi kombinirali čvrsto normativno držo in neznanski filozofski entuziazem za razlago. Spomnite se, da so bile mnoge od teh razlag, ki so jih ponudili ti filozofi, neposredni odgovori na vprašanja "Zakaj?" (ali "Kako?" – to vprašanja, ki izražajoč naše začudenje nad zadevnimi pojavi). Njihov cilj je bila sistematična, enotna razlaga široko vzročne vrste v primeru Platona, Descartesa in Locka, in nekakšna vrsta konstitutivne razlage v primeru Kanta. Z osredinjanjem na taka vprašanja analitični filozofi nadaljujejo glavni tok filozofije, kot jo poznamo iz klasike. (In lahko dokazujejo, da so nekatere veje v sodobni kontinentalni filozofiji, ki so bolj na hermenevtični strani in ki zahtevajo opustitev razlage v filozofiji, dejansko nezveste tradiciji, ki jo sami hermenevtiki priporočajo kot avtoritativno – te veje so zavrnile osrednje sporočilo velikih filozofov, ki jih same poveličujejo).

Pomembneje kot kontinuiteta s tradicijo je to, da se razlagalna vprašanja odpirajo vsepovsod v filozofskem delu. Zdi se, da se filozofi duha tega zavedajo bolj kot epistemologi in teoretični etiki. So bodisi navdušeni za ali pa do smrti zaskrbljeni

glede fizikalizma in redukcije in se ne odpovedujejo perspektivam razlage mentalnega ter ga ne zgolj opisujejo in ponovno opisujejo na vedno bolj in bolj prefinjene načine. Včasih se lahko izkaže, da dobimo manj, kot si želimo: na primer, zgolj ožičene rutine (nepopolno logičnega) sklepanja namesto popolno racionalnega in prosojnega vpogleda. To je podobno tistemu, kar dobimo v filozofiji dejanja, to je bledo kompatibilistično svobodo namesto libertarne svobode. Toda to je podobno ceni, ki je bila plačana na drugih področjih.

Epistemologi in etiki, ki nimajo radi pojasnjevalnega pristopa, iščejo varen pristan v normativnem značaju svojih disciplin. Vendar takega varnega pristana ni. Vzemite razlago v epistemologiji. Vprašate se, kaj je vedenje, toda ko enkrat predlagate njegovo delovno pojmovanje, se sprašujete, kako je mogoče imeti tako pojmovano vedenje. Veliko razprave o skepticizmu se osredinja na kredibilnost razlag, ki jih lahko ponudimo. Naslednjo vprašanje zadeva upravičenje in resnico. Kakšne vrste lastnosti sta resnica in neresnica in kako je mogoče, da naše misli in stavki, ki jih ustvarjamo, imajo resničnostne vrednosti? Nadalje, upravičenje je normativna lastnost ali status. Od kod prihajajo norme upravičenja; kako se zgodi, da so naša prepričanja odgovorna normativnim standardom? Ko se enkrat spustite do posameznih virov vedenja, potreba po razlagi naraste. Zdi se, da imamo matematično, logično in modalno vedenje. Zdi se, da so ta vedenja apriorna, za matematično vedenje pa je videti, da ima čudne vrste predmetov (množice, števila itn.). Ali res imam apriorno vednost? Če je odgovor pritrdilen, od kod to vedenje izvira? Če je odgovor nikalen, kaj je potem alternativa in zakaj se še vedno zdi, da *dejansko* imamo apriorno vedenje (od kod iluzija)?

Toda potem je bolje, da je jasno, kako nadaljevati, in da je bolje, da priznamo cilj sistematične, enotne razlage z odgovarjanjem na vprašanja “Zakaj?”, “Kako je mogoče?” in “Kako se zgodi?”. Glede na skrajno splošnost našega profesionalnega zanimanja pa to pomeni vključevanje takih posameznih razlag v. širši okvir zdravega razuma in znanosti. Res je, kar je trajno pomembno v naturalizmu, je ta poudarek na razlagi, ki dopolnjuje bolj normativno zanimanje. V primeru naturalizma je to trajno pomembnost zastri močan hrup eliminativističnega naturalizma. Moje lastne simpatije so, nasprotno, na strani akomodacionističnega, ne pa eliminativističnega pristopa: zanimive pojave moramo razložiti, ne pa jih odstraniti. In pokazati moramo, kako so mogoči bodisi znotraj širokega naravnega reda bodisi vsaj v odnosu do njega.

Za ponazoritev, moj lastni favorit in konjiček v metafiziki in etiki je program razlage drugotnih kvalitet, čustvenih, moralnih in estetskih lastnosti kot lastnosti, ki so odvisne od odzive (ali dispozicijske). Vse te lastnosti so prava razlagalna uganka; kako, na primer, lahko v svetu obstajajo moralne lastnosti? Za nekatere lastnosti iz seznama, recimo čustvene lastnosti (kakršna je žalost pogreba), obstaja močan namig, da imajo nekako opraviti z *nami*. Za druge lastnosti, kakršna je barva, imamo namesto namigov znanstvene dokaze. Program, po katerem so lastnosti odvisne od odziva, meri na zelo splošno vrsto odgovora: prvič, vsaka lastnost na seznamu vključuje našo občutljivost, in drugič, kar je močnejša trditev, te lastnosti so res dispozicije stvari in dogodkov, da na nek poseben način aktivirajo ustrezno občutljivost. Program tako lastnosti ne odstrani, temveč jih sprejme na neki način blagega kompromisa. Seveda obstajajo številne prepreke, vendar pa je to prostor, kjer dobivamo svoj navdih.

Moj lasten akomodacionistični favorit v epistemologiji je različica razlage vrlin v Sosinem slogu, ki se osredinja bolj na razlago. Na prvi stopnji dobimo eksternalistično, reliabilistično upravičenje za dostavke naših zmožnosti, na drugi, refleksijski stopnji, pa splošno upravičevalsko perspektivo na naše zmožnosti. Celoten pogled misleca na svoje zmožnosti zajema zdaj veliko opisnih prepričanj o teh zmožnostih. V primeru bolj zagonetnih zmožnosti, kakršna sta intuicija in razum, bo popolna upravičevalska perspektiva vključevala imetje razlage, kako morda te zmožnosti sledijo svojim (problematičnim), na primer, matematičnim, logičnim in moralnim ciljem. Tu je eden od akomodacionističnih namigov naslednji: matematični objekti in logične ter modalne strukture nam pomagajo razumeti svet. Toda če to počnejo, potem bi to, da imamo ustrezne zmožnosti, in njihova reliabilnost utegnila izvirati iz vzročne interakcije s takimi "sledmi". Prepreke za tako razlago so spet številne. Vendar imamo vsaj dolžnost poskusiti razložiti najbolj vznemirljiva dejstva o naši kogniciji in našem moralnem življenju.

Kar nas spet pripelje k vprašanju dveh kultur. Eksplanacionizem je tisto, kar veže analitično tradicijo tako z znanstvenimi tradicijami kot tudi z nekaterimi najbolj vznemirljivimi vejami klasične filozofske tradicije. Ko analitični filozofi vstopajo v dialog s svojimi kolegi, ki so tam bolje situirani, bi morali ohraniti ta gon po razlagi.

Seveda pa niso vsi analitični filozofi navdušeni nad razlago te vrste. Ali ne moremo zgolj prodajati formalnih prednosti, jasnosti in uporabo logike ali pomembnosti skupno sprejemljivih, plavzibilnih premis, ki nastopajo v primerih racionalne argumentacije? Dobro, obstajajo različni standardi jasnosti in argumentacije. Na primer, fenomenologi se sklicujejo na "živo" izkustvo, hermenevtična tradicija se sklicuje na umetniško in religiozno izkustvo, ki ima svoja lastna merila za to, kaj šteje za razumevanje in kakšna vrsta jasnosti se zahteva. Kar zadeva plavzibilne premise – plavzibilne za koga, bi se vprašali naši bolj kontinentalni kolegi. Zelo pogosto tisto, kar vidimo kot neplavzibilno, oni (privrženci Foucaulta ali Derridaja plus skrajni relativisti) opisujejo kot pogumno ali drzno in provokativno, modro preračunano na to, da bralca zbudi, izostri njegovo pozornost in/ali rabi kot šok terapija. Res je, da bi imeli podoben odziv na eksplanacionizem. Pripravljeni bi se bili sklicevati na nevzročne paradigme, primerjati razumevanje z vzročnimi razlagami (toda pozor, Foucault je preživel večino svojega raziskovanja ob opravljanju zgodovinsko-razlagalnih študij bistvenih družbeno-epistemičnih pojavov; opravlja jih le pod različno etiketo). Če se že odločijo za razlaganje, potem se odločijo za konstruktivizem in antirealizem. Tisto, kar bi analitični filozof naposled moral delati, je, da bi vztrajal pri vseh razločujočih kvalitetah svojega dela (od jasnosti, logike in argumenta do gona po razlagi) in razširil obseg svojega zanimanja in obseg svoje tolerance do dvoumnosti, ki je potrebna za konstruktiven dialog z drugimi tradicijami. Most med dvema kulturama bi se moral opirati na tisto, kar je najbolje v obeh.

Dve vprašanji, o katerih sem na kratko razpravljal, zunanje vprašanje o omahovanju in možnem posredovanju med dvema kulturama in notranje vprašanje antieksplanacionizma, kajpada ne izčrpata seznama problemov. Obstaja, na primer, vprašanje strasti pri prakticiranju filozofije. V starih časih pozitivizma ali filozofije običajnega jezika je imela analitična filozofija

revolucionarno zveneč dnevni red, ki ga je spremljala ustrezna revolucionarna gorečnost. Zdaj ni več take gorečnosti in filozofske dejavnosti so povečini le normalno delo znotraj akademskega okvirja z naraščajočo specializacijo, povečanim zanimanjem za podrobnosti in dobro znanimi prednostmi in pomanjkljivostmi takega sloga prakticiranja filozofije. To pa je že zgodba za kako drugo priložnost.

Institucionalna koda

Naj sklenem tako, da bom upošteval "mesto, s katerega govorim", kot bi zahtevali poststrukturalistični kolegi. Ena značilnost geografskega prostora je, da je umeščen v Evropo, Srednjo Evropo, tako domnevam. Umeščen na "kontinent", od katerega je "kontinentalna filozofija" dobila svoje ime. Torej, predpostavljajoč, da v Evropi leži tudi prihodnost vsaj v pomembnem obsegu znotraj "analitične" tradicije, kakšen je zanjo institucionalni okvir? Novice so, kakor jih vidim jaz, mešane. Dobra novica je, da se analitična filozofija v Evropi širi, da obstajajo mnogi filozofi, ki so imeli obe vrsti treninga, analitičnega in kontinentalnega (kakor tudi avtor tega članka) in da se dialog nadaljuje. Mi, evropski analitični filozofi, pa smo poskušali zgraditi evropski institucionalni temelj za našo delo, čeravno z mešanim uspehom. Slaba novica je, da je analitična filozofija tukaj pravilno dojeta kot filozofija, ki ima središče v angleško govorečem svetu, in napačno dojeta kot filozofija, ki je izključno zadeva ZDA. Stara slaba novica pa je, da najprestižnejši vseevropski analitični organizaciji, Evropskemu združenju za analitično filozofijo, še ni uspelo zagotoviti stabilno evropsko financiranje. Čeravno smo mi (če lahko uporabim ta zaimek, saj sem dejaven znotraj organizacije že deset let) to poskušali znova in znova. Zdi se, da Evropska skupnost daje denar bodisi za velike ali aplikativne znanstvene projekte bodisi za politično usmerjene programe v humanističnih vedah. Eden od nedavnih pojavov je, da so nekatere evropske analitične revije prevzeli angloameriški založniki. Koristi za nas, ki v njih objavljamo, so neznanske, saj tako naše gradivo pride naravnost v najboljše univerzitetne knjižnice v angleško govorečem delu sveta. Pomanjkljivost je, da se zdi, da se perspektiva priznane institucionalne strukture za analitično filozofijo v kontinentalni Evropi oži.

PHILOSOPHY BETWEEN SCIENCE AND HUMANITIES

In this paper I shall talk mainly about the future of analytic philosophy. Analytic philosophy has at least since logical positivism been uncomfortably balancing between two cultures, the scientific and the humanistic one. Two out of three Founding fathers of analytic philosophy, Frege and Russell, saw it as clearly aligned with the scientific culture. However, philosophy as a whole was associated with arts and humanities throughout the nineteenth century, and it has kept the liaisons until the present time. Some disciplines, like aesthetics, ethics, political philosophy and philosophy of history, clearly addressed the issues central to humanities, while others, like philosophy of mind and of language have at times shared the ground with humanistic culture. Analytic tradition recaptured some of the ground in last half century.

So the general idea is the following. Use the bridgeheads that have already been created! Grab *the best of both cultures,* scientific and humanistic ones! Avoid giving up on either of the two! Further, I am arguing that what is of lasting importance in naturalism is a stress on explanation, complementing the more normative interest. In the case of naturalism, this lasting importance has been obscured by the loud noise of eliminativist naturalism. My own sympathies are, on the contrary, with accommodationist rather than eliminativist approach: we have to explain the interesting phenomena rather than explain them away. And we have to show how they are possible either within a broadly natural order, or at least in relation to it. My own accommodationist favorite in epistemology is a more explanation-focused variant of Sosa-style virtue account.

Keywords: analytic philosophy, naturalism, explanationism, eliminativism, accomodationism.

Literatura

Hurka, T. (2004). “Normative Ethics: Back to the Future”. V Leiter, B. (ur.), *The Future for Philosophy,* Oxford: Clarendon Press.